

ותמהה הגמרא: **תנא, היכא קאי** [על מה נסובים ועומדים דבריו של התנא] **דקתני** [ששנה] **"מאימתי"**? כלומר, היכן הזכיר התנא את עצם הענין שצריך להזכיר את הגשמים, עד שהתחיל לדון כאן מאימתי הוא זמן הזכרתם? (20)

ומבאר הגמרא: דברי **התנא, התם**, על דברי המשנה שם, במסכת ברכות, **קאי** [עומדים ונסובים].

דקתני [ששינונו שם, במסכת ברכות]: **מזכירין גבורות גשמים** בברכת תחיית

שחרית, **מזכיר** עדיין את הגשמים (19).

אבל **האחרון**, זה שמתפלל תפילת מוסף — **אינו מזכיר**. ושוב אין מזכירין אותם עד חג הסוכות.

גמרא:

משמעות המשנה היא, שאנו כבר יודעים שצריך להזכיר את הגשמים בתפילה, ואין התנא צריך ללמדנו את עצם עניין הזכרת הגשמים. ובא לדון רק מאימתי הוא זמן הזכרתם.

של יום טוב של פסח. ועיין במגן אברהם מה שהקשה על דבריו.

וכדברי הב"ח כתב גם הפרישה. וכתב, שאין להקשות מהגמרא להלן [ד ב], שמביאה את תמיהת אב"י "שאלה ביום טוב מי איכא"? כי שם מדובר בחזרת השליח ציבור, ולעולם לא יבוא לידי טעות כזו, שיתחיל ביום טוב ברכת השנים, כי מיד כשיתחיל תפילת חול — יזכירוהו הציבור!

ועיין עוד **בדרכי משה** מה שכתב ביישוב קושית הבית יוסף.

20. הגמרא מקשה קושיה זו, משום שאין חיוב הזכרת הגשמים מפורש במקרא. וכמו כן מצאנו בתחילת מסכת ברכות, שהגמרא מקשה על המשנה "מאימתי קורין את שמע בערבית" — תנא היכא קאי?!

אבל גבי מצוות המפורשות בתורה, אין מקום להקשות קושיה זו. ולכן, לדוגמא, אין הגמרא מקשה על המשנה בתחילת מסכת סוכה "סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה", תנא היכא קאי. כי אין זו קושיה, שהרי התנא מדבר על ציווי התורה לעשות סוכה. **ריטב"א**.

ובריטב"א להלן [ד ב], ובגבורת ארי.

19. כתב הטור [בסימן קי"ז]: "ושואלין [את הגשמים] עד תפילת המוסף של יום טוב הראשון של פסח, כל זמן שמזכירין הגשמים". וכתב הבית יוסף שאינו מדוקדק, שהרי בתפילת יום טוב לא שייך שאלת גשמים! אלא כוונת הטור כאילו כתב: ושואלין עד תפילת המנחה של ערב יום טוב הראשון של פסח, ומשם ואילך פוסקין מלשאל.

אבל הב"ח כתב, שהטור דקדק בלשונו, על פי ההלכה שכתב להלן [בסימן רס"ח], שאם טעה בשבת, והתחיל באיזו מהברכות תפילת חול במקום תפילת השבת, ולאחר שהתחיל נזכר שטעה, גומר את אותה ברכה שהתחיל בה. והטעם, משום שבאמת היה צריך להתפלל גם בשבת י"ח ברכות, אלא מפני כבוד השבת לא הטריחוהו. לכן אם התחיל — מסיים את הברכה. ולפי טעם זה, הוא הדין ביום טוב. ולזה בא הטור ואמר, שאם התפלל שחרית ביום טוב של פסח, וטעה והתחיל של חול, ונזכר באמצע ברכת השנים, גומר אותה ברכה, ומזכיר בה "ותן טל ומטר", היות ואין פוסקים עד תפילת מוסף